

Βρυξέλλες, 23.9.2019
COM(2019) 615 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Αποτελέσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος ISA²

{SWD(2019) 1615 final}

Πίνακας περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	2
2.	Ιστορικό	2
3.	Κοινή αντίληψη της διαλειτουργικότητας	4
4.	Μεθοδολογία	5
5.	Θέματα αξιολόγησης και ερωτήσεις.....	5
6.	Πορίσματα.....	6
6.1.	Συνάφεια	6
6.2.	Αποτελεσματικότητα.....	7
6.3.	Αποδοτικότητα	7
6.4.	Συνεκτικότητα	8
6.5.	Ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.....	8
6.6.	Χρησιμότητα.....	8
6.7.	Βιωσιμότητα.....	9
7.	Συστάσεις	9
7.1.	Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης πέραν των εθνικών διοικήσεων	9
7.2.	Από λύσεις με επίκεντρο τον χρήστη σε λύσεις που καθοδηγούνται από τον χρήστη.....	10
7.3.	Προετοιμάζοντας το έδαφος για την ενίσχυση της βιωσιμότητας.....	10
8.	Επόμενα βήματα	11

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως προβλέπεται στην απόφαση ISA²¹, την 1η Ιανουαρίου 2016 τέθηκε σε εφαρμογή το πενταετές πρόγραμμα σχετικά με λύσεις και κοινά πλαίσια διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες (πρόγραμμα ISA²), ως συνέχεια του προγράμματος ISA².

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα πορίσματα και τις συστάσεις της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος ISA²³. Βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 3 της απόφασης ISA², η Επιτροπή υποχρεούται να διενεργήσει την εν λόγω αξιολόγηση και να κοινοποιήσει τα αποτελέσματά της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2019.

Η Επιτροπή διενήργησε την αξιολόγηση μέσω ομάδας ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων από εταιρεία συμβούλων⁴. Την αξιολόγηση επέβλεψε διυπηρεσιακή ομάδα καθοδήγησης⁵.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το πρόγραμμα ISA² έχει ως τελικό στόχο να προωθήσει τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα της Ευρώπης με βάση τις ΤΠΕ και να διευκολύνει την ικανοποίηση των αναγκών των επιχειρήσεων και των πολιτών με τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Η διευκόλυνση της αποδοτικής και αποτελεσματικής ηλεκτρονικής διασυννοριακής ή διατομεακής αλληλεπίδρασης μεταξύ των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων, των επιχειρήσεων και των πολιτών.
- Η συμβολή στην ανάπτυξη μιας πιο αποτελεσματικής, απλουστευμένης και φιλικής προς τον χρήστη ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο των διοικήσεων.
- Η προώθηση μιας ολιστικής προσέγγισης της διαλειτουργικότητας στην ΕΕ, μέσω του εντοπισμού, της δημιουργίας και της θέσης σε λειτουργία διαλειτουργικών λύσεων και της διευκόλυνσης της περαιτέρω χρήσης των διαλειτουργικών λύσεων από τις ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες. Οι ενέργειες αυτές θα στηρίζουν την υλοποίηση διάφορων πολιτικών και δραστηριοτήτων της ΕΕ.

¹ Απόφαση (ΕΕ) 2015/2240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προγράμματος σχετικά με λύσεις και κοινά πλαίσια διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες (πρόγραμμα ISA²) ως μέσο εκσυγχρονισμού του δημόσιου τομέα, ΕΕ L 318 της 4.12.2015, σ. 1.

² Απόφαση αριθ. 922/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις (ISA), ΕΕ L 260 της 3.10.2009, σ. 20.

³ Οι λεπτομέρειες της διαδικασίας αξιολόγησης και τα αποτελέσματα, μαζί με τα αποδεικτικά στοιχεία, περιλαμβάνονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: SWD (2019) 1615 final.

⁴ Η μελέτη αξιολόγησης των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων διατίθεται στην ιστοσελίδα: <https://data.europa.eu/doi/10.2799/13397>

⁵ Στην ομάδα μετέχουν οι ΓΔ CNECT, ΓΔ DIGIT, ΓΔ EMPL, ΓΔ FISMA, ΓΔ GROW, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γενική Γραμματεία, ΓΔ TAXUD και το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC).

Για την επίτευξη αυτών των στόχων⁶, το πρόγραμμα αξιοποιεί τα θετικά αποτελέσματα που πέτυχε το προηγούμενο πρόγραμμα ISA⁷. Εστιάζει επίσης στην ομαλή ένταξή του στο ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής που σχετίζεται με την ψηφιοποίηση των δημόσιων διοικήσεων στην ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα ISA² αποτελεί το κύριο μέσο για την υποστήριξη της εφαρμογής του ευρωπαϊκού πλαισίου διαλειτουργικότητας (ΕΠΑ)⁸, το οποίο επικαιροποιήθηκε και επεκτάθηκε, όπως προβλέπεται στην ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης⁹. Άλλες πρωτοβουλίες πολιτικών στις οποίες συμβάλλει το πρόγραμμα ISA² είναι, μεταξύ άλλων, το σχέδιο δράσης 2016-2020 για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση¹⁰, η διακήρυξη του Ταλίν του 2017 για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση¹¹ και ο κανονισμός για την ενιαία ψηφιακή θύρα¹².

Στην πράξη, το πρόγραμμα ISA² καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2016 έως 31ης Δεκεμβρίου 2020, με συνολικό προϋπολογισμό 130,9 εκατ. EUR. Χρηματοδοτεί δράσεις που καθορίζονται σε ετήσια βάση στο ετήσιο κυλιόμενο πρόγραμμα εργασιών. Η διοίκηση του προγράμματος ενθαρρύνει επίσης συνέργειες με άλλα προγράμματα της ΕΕ, όπως τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ)¹³ ή το πρόγραμμα στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (ΠΣΔΜ)¹⁴.

Τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη του προγράμματος είναι οι ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις σε όλα τα επίπεδα: ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό. Ωστόσο, το πρόγραμμα επηρεάζει μια πολύ ευρύτερη ομάδα ενδιαφερόμενων μερών, περιλαμβανομένων των επιχειρήσεων και των πολιτών της ΕΕ. Το ISA² είναι ανοικτό στη συμμετοχή των κρατών μελών της ΕΕ, άλλων χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και υποψήφιων χωρών. Εκτός από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, στο πρόγραμμα συμμετέχουν και άλλες 3 χώρες: η Ισλανδία, η Νορβηγία (από το 2016) και το Μαυροβούνιο (από το 2018). Το πρόγραμμα ενθαρρύνει επίσης τη συνεργασία με άλλες χώρες εκτός της ΕΕ και με διεθνείς οργανισμούς και φορείς.

⁶ Άρθρο 1 παράγραφος 1 της απόφασης ISA² (βλ. υποσημείωση **Error! Bookmark not defined.**).

⁷ Άρθρο 1 παράγραφος 3 της απόφασης ISA² (βλ. υποσημείωση **Error! Bookmark not defined.**).

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας — Στρατηγική εφαρμογής», Βρυξέλλες, 23.3.2017, COM(2017) 134 final.

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης», Βρυξέλλες, 6.5.2015, COM(2015) 192 final.

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020. Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», COM/2016/0179 final.

¹¹ Διακήρυξη του Ταλίν για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, στην υπουργική σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2017, κατά τη διάρκεια της εσθονικής προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ.

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 1-38.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010, ΕΕ L 384 της 20.12.2013, σ. 129-171.

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1671 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/825 προκειμένου να αυξηθεί το χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και να προσαρμοστεί ο γενικός του στόχος, ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 3-5.

3. ΚΟΙΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της απόφασης ISA², «το πρόγραμμα ISA² διασφαλίζει μια κοινή αντίληψη της διαλειτουργικότητας μέσω του ΕΠΔ και της εφαρμογής της στις διοικήσεις των κρατών μελών. Η Επιτροπή, μέσω του προγράμματος ISA², παρακολουθεί την εφαρμογή του ΕΠΔ».

Υπό αυτή την έννοια, το πρόγραμμα ISA² αναπτύσσει ένα ενοποιημένο πλαίσιο παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων προόδου ως προς την εφαρμογή του ΕΠΔ¹⁵ τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από την Επιτροπή. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή αυτού του πλαισίου παρακολούθησης διενεργούνται εντός του πεδίου των δράσεων του Παρατηρητηρίου του Εθνικού Πλαισίου Διαλειτουργικότητας (NIFO/ΠΕΠΔ), που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα ISA².

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του ΕΠΔ σε ολόκληρη την ΕΕ θα παρουσιάζονται ετησίως μέσω διαδικτυακού πίνακα αποτελεσμάτων, για την καλύτερη τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής και τη διάχυση των αποτελεσμάτων σε ευρύτερο κοινό με πιο οπτικό και εύληπτο τρόπο¹⁶. Στην πράξη, ο πίνακας αποτελεσμάτων έχει ως στόχο να βελτιώσει την επικοινωνία και την ανάπτυξη ικανοτήτων ώστε τα κράτη μέλη, αφενός, να είναι καλύτερα ενημερωμένα για την τρέχουσα κατάστασή τους ως προς την εφαρμογή του ΕΠΔ και, αφετέρου, να συμμορφώνονται ευκολότερα με τις συστάσεις του ΕΠΔ.

Για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, τα κράτη μέλη θα έχουν στη διάθεσή τους μια εργαλειοθήκη για την παροχή πρακτικής καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή του ΕΠΔ μέσω ορθών πρακτικών και λύσεων.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της εφαρμογής του ΕΠΔ αποσκοπεί στην παροχή στοιχείων για τη μελλοντική αξιολόγηση του ΕΠΔ, η οποία είχε αρχικά προγραμματιστεί να διενεργηθεί έως τα τέλη του 2019¹⁷. Ωστόσο, προκειμένου να δοθεί στα κράτη μέλη ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα για την προσαρμογή των εθνικών πολιτικών τους σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, τις ψηφιακές υπηρεσίες και τη διαλειτουργικότητα στο ΕΠΔ και δεδομένου ότι το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής του νέου ΕΠΔ απαιτεί πρόσθετο εσωτερικό και εξωτερικό συντονισμό προκειμένου να οριστικοποιηθεί ένα κοινώς αποδεκτό και ενοποιημένο πλαίσιο παρακολούθησης, κρίνεται αναγκαίο να αναβληθεί η αξιολόγηση του ΕΠΔ έως το 2021. Πράγματι, οι παράγοντες αυτοί είχαν ως αποτέλεσμα να ξεκινήσει η διαδικασία συλλογής στοιχείων μόλις το 2019 και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την αξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΠΔ εντός του ίδιου έτους.

Επιπλέον, με τη διενέργεια της αξιολόγησης του ΕΠΔ παράλληλα με την τελική αξιολόγηση του προγράμματος ISA² το 2021, μπορούν να δημιουργηθούν διάφορες συνέργειες, καθώς το πρόγραμμα είναι το κύριο μέσο που υποστηρίζει την εφαρμογή του ΕΠΔ.

¹⁵ Αυτός ο μηχανισμός παρακολούθησης καλύπτει επίσης την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τη διαλειτουργικότητα που παρουσιάζεται στο παράρτημα Ι της ανακοίνωσης σχετικά με το ΕΠΔ που αναφέρεται στην υποσημείωση **Error! Bookmark not defined.**

¹⁶ Ο πίνακας αποτελεσμάτων θα διατίθεται στη συλλογή «NIFO» στην πλατφόρμα Joinup από το 2020.

¹⁷ Βλ. τμήμα 6 της ανακοίνωσης σχετικά με το ΕΠΔ που αναφέρεται στην υποσημείωση **Error! Bookmark not defined.**

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ISA² βασίστηκε σε ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία που συλλέχθηκαν με διάφορες μεθόδους, όπως δευτερογενή έρευνα, δημόσια διαβούλευση, στοχευμένες διαδικτυακές έρευνες, ενδεδειγμένες συνεντεύξεις και ένα εναρκτήριο εργαστήριο. Ευρύ φάσμα των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών του ISA² είχε τη δυνατότητα συμμετοχής στις δραστηριότητες διαβούλευσης, από αντιπροσώπους των κρατών μελών και υπηρεσιών της Επιτροπής έως πολίτες και οργανισμούς τυποποίησης.

Για την καλύτερη καθοδήγηση της συλλογής στοιχείων, από τις 53 δράσεις επιλέχθηκε δείγμα 20 δράσεων — ομαδοποιημένων σε 9 δέσμες — που χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα ISA² έως το 2018. Το εν λόγω δείγμα βασίστηκε σε τέσσερα προκαθορισμένα κριτήρια για να διασφαλιστεί ότι οι επιλεγμένες δράσεις είναι σε μεγάλο βαθμό αντιπροσωπευτικές του προγράμματος. Επιπλέον, τη συνολική συλλογή στοιχείων συμπλήρωσε πραγματογνωμοσύνη σχετικά με το πρόγραμμα που διενήργησαν τέσσερις τεχνικοί εμπειρογνώμονες του πεδίου της διαλειτουργικότητας.

5. ΘΕΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Η αξιολόγηση εστίασε στα επτά ακόλουθα βασικά κριτήρια¹⁸:

- **Συνάφεια** — σε ποιο βαθμό οι στόχοι του προγράμματος ISA² εξακολουθούν να είναι συναφείς σε σχέση με τις εξελισσόμενες ανάγκες και τα προβλήματα σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ;
- **Αποτελεσματικότητα** — πόσο απέχουν τα αποτελέσματα του προγράμματος ISA² από την επίτευξη των στόχων του προγράμματος; Υπάρχουν κάποιες πτυχές που είναι περισσότερο ή λιγότερο αποτελεσματικές από άλλες και, εάν ναι, ποια διδάγματα μπορούν να αντληθούν από αυτό;
- **Αποδοτικότητα** — σε ποιο βαθμό ήταν οικονομικά αποδοτικό το πρόγραμμα; Ποιες πτυχές του προγράμματος είναι οι περισσότερο/λιγότερο αποδοτικές, ιδίως σε σχέση με τους πόρους που διατέθηκαν; Ποιες είναι οι επιδόσεις του προγράμματος σε σχέση με τις προγραμματισμένες εργασίες και τον προϋπολογισμό;
- **Συνεκτικότητα** — σε ποιο βαθμό αποτελούν οι δράσεις του προγράμματος ISA² μέρος μιας «ολιστικής» προσέγγισης εντός του πλαισίου του προγράμματος (εσωτερική συνεκτικότητα); Σε ποιο βαθμό είναι το πρόγραμμα ISA² συνεκτικό με άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ που έχουν συναφείς στόχους και με παγκόσμιες πρωτοβουλίες στο ίδιο πεδίο (εξωτερική συνεκτικότητα);
- **Ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία** — ποια είναι η προστιθέμενη αξία που προκύπτει από το πρόγραμμα ISA², σε σύγκριση με αυτό που θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται από τα κράτη μέλη που ενεργούν σε εθνικό, περιφερειακό και/ή τοπικό επίπεδο;
- **Χρησιμότητα** — πώς ανταποκρίνονται στις ανάγκες που οφείλουν να καλύψουν οι δράσεις και τα αποτελέσματα του προγράμματος ISA² που έχουν ήδη επιτευχθεί ή που αναμένεται να επιτευχθούν;

¹⁸ Βλ. Tool #47 της εργαλειοθήκης για τη βελτίωση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- **Βιωσιμότητα** — σε ποιο βαθμό διασφαλίζεται η οικονομική, τεχνική και επιχειρησιακή βιωσιμότητα των λύσεων που αναπτύχθηκαν, η συντήρηση και λειτουργία των οποίων γίνεται μέσω του προγράμματος ISA²;

6. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από 129 ερωτηθέντα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁹, εκτεταμένη δευτερογενή έρευνα και πραγματογνωμοσύνες, η ενδιάμεση αξιολόγηση επιβεβαιώνει ότι οι επιδόσεις του προγράμματος ISA² είναι καλές ως προς όλα τα κριτήρια αξιολόγησης. Ωστόσο, η αξιολόγηση περιορίζεται μόνο σε δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από το 2016 έως το 2018. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα των υπό εξέλιξη δράσεων, καθώς και τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα του προγράμματος ISA², μπορούν να καταγραφούν μόνο μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.

6.1. Συνάφεια

Οι στόχοι που επιδιώκει το πρόγραμμα ISA² παραμένουν συναφείς σε σχέση με τις εξελισσόμενες ανάγκες και τα προβλήματα στο πεδίο της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, επιβεβαιώνοντας τη συνάφεια του προγράμματος. Τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη που ερωτήθηκαν συμφωνούν ότι το πρόβλημα των διοικητικών ηλεκτρονικών φραγμών και οι συναφείς ανάγκες που είχαν αρχικά προσδιοριστεί από το πρόγραμμα εξακολουθούν να ισχύουν. Ωστόσο, ορισμένοι από τους ερωτηθέντες (46 από τους 129) έχουν επί του παρόντος ορισμένες πρόσθετες ανάγκες (όπως μια πιο δεσμευτική προσέγγιση του σχεδιασμού διαλειτουργικών δημόσιων υπηρεσιών) και προβλήματα (όπως, μεταξύ άλλων, περιορισμοί στους πόρους), τα οποία το πρόγραμμα ISA² μπορεί να αντιμετωπίσει μόνο εν μέρει.

Μια πρόσθετη ανάγκη που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η διασφάλιση μεγαλύτερης συνεργασίας και ανταλλαγών με τις περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη διαλειτουργικότητα και την υιοθέτηση των λύσεων ISA² στο υποεθνικό επίπεδο.

Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των δημόσιων διοικήσεων σε σχέση με τη διαλειτουργικότητα ήταν η πρώτη από τις τρεις συστάσεις στην τελική αξιολόγηση του προγράμματος ISA²⁰. Το πρόγραμμα ISA² ανταποκρίθηκε σε αυτό το αίτημα μέσω της έγκρισης σχεδίου επικοινωνιακής στρατηγικής και ευαισθητοποίησης το 2017 και οργανώνοντας 10 σημαντικές εκδηλώσεις την περίοδο από το 2016 έως το 2018, με 211 συμμετέχοντες κατά μέσο όρο σε κάθε εκδήλωση. Επιπλέον, οι αντιπρόσωποι του ISA² διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο σε 60 εκδηλώσεις που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Η ενδιάμεση αξιολόγηση καταδεικνύει ότι οι εν λόγω προσπάθειες απέδωσαν, καθώς οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ενδιαφερόμενους δήλωσαν ότι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις για τη διαλειτουργικότητα (91 από τους 128) και το πρόγραμμα ISA² (81 από τους 128). Παρά την εν λόγω γενικότερη ευαισθητοποίηση, η πρόσθετη ανάγκη που επισημαίνεται ανωτέρω καταδεικνύει ότι το πρόγραμμα θα πρέπει να συνεχίσει τις

¹⁹ Για λόγους εμπιστευτικότητας και προστασίας των δεδομένων, η ομάδα αξιολόγησης ζήτησε από τους κυρίους των δράσεων να έρθουν σε επαφή με τους χρήστες των λύσεών τους, λειτουργώντας ως ενδιάμεσοι για τις δραστηριότητες διαβούλευσης. Η συγκεκριμένη προσέγγιση των δύο σταδίων ενδέχεται να περιορίσει τον αριθμό των απαντήσεων που ελήφθησαν.

²⁰ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, «Αποτελέσματα της τελικής αξιολόγησης του προγράμματος ISA», Βρυξέλλες, 1.9.2016, COM(2016) 550 final.

δραστηριότητες ευαισθητοποίησης απευθυνόμενο στις περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις και πιθανώς σε έμμεσους δικαιούχους, όπως πολίτες και επιχειρήσεις.

6.2. Αποτελεσματικότητα

Τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής από το πρόγραμμα ISA² είναι ευθυγραμμισμένα με τους στόχους του προγράμματος. Ωστόσο, δεν ανταποκρίνονται ακόμη πλήρως στα αναμενόμενα αποτελέσματα, καθώς οι περισσότερες δράσεις δεν έχουν ολοκληρωθεί, ενώ αναπτύσσονται ακόμη λύσεις. Η διάρκεια του προγράμματος επηρεάζει επίσης το ποσοστό υιοθέτησης των λύσεων. Ως εκ τούτου, δράσεις που συνεχίστηκαν από προηγούμενες εκδόσεις του προγράμματος έχουν δημιουργήσει λύσεις που χρησιμοποιούνται πλέον ευρύτερα σε σύγκριση με λύσεις που προέκυψαν από δράσεις που θεσπίστηκαν μέσω του προγράμματος ISA².

Υπάρχει ένας συγκεκριμένος στόχος ISA² σε σχέση με τον οποίο η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι το πρόγραμμα από μόνο του είναι λιγότερο αποτελεσματικό: η ανάπτυξη μιας πιο αποτελεσματικής, απλουστευμένης και φιλικής προς τον χρήστη ηλεκτρονικής διοίκησης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ως προς τον συγκεκριμένο στόχο, τα κράτη μέλη μπορούν πράγματι να συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό και να συμπληρώσουν τις πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ για τη διαλειτουργικότητα και την ψηφιοποίηση.

Οι εξωτερικοί παράγοντες μπορούν να βελτιωθούν, αλλά θέτουν επίσης σε κίνδυνο τον τρόπο με τον οποίο το πρόγραμμα επιτυγχάνει τους στόχους του και αποφέρει τα αποτελέσματά του. Το αίτημα των δημόσιων διοικήσεων για κοινά πρότυπα και πλαίσια αντιπροσωπεύει έναν εξωτερικό παράγοντα που συμβάλλει στις καλές επιδόσεις του προγράμματος. Αντίθετα, η θεσμική πολυπλοκότητα θα μπορούσε να εμποδίσει την επίτευξη της διαλειτουργικότητας σε διασυνοριακό και διατομεακό επίπεδο.

Τέλος, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι οι δράσεις ISA² συμμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό με τις γενικές αρχές που παρατίθενται στο άρθρο 4 της απόφασης ISA², λόγω της διαδικασίας του κυλιόμενου προγράμματος εργασιών, η οποία διασφαλίζει ότι οι αρχές λαμβάνονται συστηματικά υπόψη κατά την κατάρτιση του προγράμματος εργασιών.

6.3. Αποδοτικότητα

Η εφαρμογή του προγράμματος συνεχίζεται με τον προγραμματισμένο ρυθμό· όλες οι δράσεις είναι είτε εντός χρονοδιαγράμματος είτε πρόκειται σύντομα να φτάσουν στο προβλεπόμενο επίπεδο εργασιών. Παρ' όλα αυτά, η ανομοιογένεια των δεικτών απόδοσης καθιστά δύσκολη την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη συνολική οικονομική αποδοτικότητα του προγράμματος. Στις δέσμες ISA² στις οποίες ήταν δυνατό να αθροιστούν οι δείκτες απόδοσης διαφορετικών δράσεων, εκτιμήθηκε ότι τα έξοδα ανά τελικό χρήστη (π.χ. επιχειρήσεις, πολίτες) ήταν ιδιαίτερα χαμηλά.

Η διαδικασία για την επιλογή δράσεων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα ISA² θεωρείται σχετικά αποδοτική. Τα έξοδα που απαιτήθηκαν για την κατάρτιση πρότασης είναι σχετικά χαμηλά και κυμαίνονται από 0,07% έως 0,4% των δυνητικών πόρων που θα μπορούσαν να διατεθούν στην πρόταση μετά την αποδοχή της. Ωστόσο, η διαδικασία επιλογής θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω μέσω της απλούστευσης του κυλιόμενου προγράμματος εργασιών (π.χ. καθιστώντας το πρότυπο περισσότερο ευέλικτο) και της δρομολόγησης θεματικών προσκλήσεων για

την ανάληψη δράσεων, διασφαλίζοντας έτσι ότι η διαδικασία επιλογής έχει ως γνώμονα τους στόχους.

6.4. Συνεκτικότητα

Σύμφωνα με τα ερωτηθέντα ενδιαφερόμενα μέρη, οι δράσεις ISA² χαρακτηρίζονται από σημαντικές συνέργειες και περιορισμένες αλληλεπικαλύψεις. Αυτή η μεγάλη εσωτερική συνεκτικότητα συνάδει με τη δεύτερη σύσταση της τελικής αξιολόγησης του προγράμματος ISA, με την οποία ζητείται ενίσχυση της ολιστικής προσέγγισης της διαλειτουργικότητας στο πλαίσιο του προγράμματος ISA².

Αναφορικά με την εξωτερική συνεκτικότητα, στο πλαίσιο του προγράμματος ISA² ακολουθήθηκε η τρίτη — και τελευταία — σύσταση της τελικής αξιολόγησης του προγράμματος ISA και καθιερώθηκε η στενή συνεργασία με άλλες πολιτικές και πρωτοβουλίες της ΕΕ. Αναπτύχθηκαν συνέργειες με τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ), το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» και το πρόγραμμα στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το πρόγραμμα ISA² αλληλεπιδρά επίσης με πρωτοβουλίες όπως η ενιαία ψηφιακή θύρα, η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά, το σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, τη διακήρυξη του Ταλίν για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και το κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ²¹. Εντούτοις, έγιναν αντιληπτές ορισμένες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ συγκεκριμένων λύσεων στα πλαίσια του προγράμματος ISA² και του ΜΣΕ, που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μέσω καλύτερης οριοθέτησης του πεδίου εφαρμογής κάθε λύσης.

6.5. Ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία

Το επίπεδο συντονισμού που επιτυγχάνεται από το πρόγραμμα ISA² είναι καθοριστικής σημασίας για τη βελτίωση της συνολικής διαλειτουργικότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων. Επιπροσθέτως, 91 από τους 109 ερωτηθέντες επεσήμαναν ότι το πρόγραμμα ISA² είναι σε θέση να επιτυγχάνει τους στόχους του με χαμηλότερο κόστος σε σύγκριση με παρεμφερείς εθνικές ή υποεθνικές πρωτοβουλίες.

Είναι εμφανές ότι το πρόγραμμα ISA² έχει συμβάλει στη βελτίωση της διασυνοριακής διαλειτουργικότητας στην ΕΕ: i) ενισχύει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διαλειτουργικότητα σε όλα τα κράτη μέλη· ii) βοηθά να συμπεριληφθεί το θέμα στα εθνικά προγράμματα δράσης· και iii) δημιουργεί δίκτυα και διευκολύνει τις ανταλλαγές. Το πρόγραμμα ISA² έχει επίσης συμβάλει στην προώθηση κοινών πολιτικών της ΕΕ: διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εφαρμογή του ΕΠΑ και υποστηρίζει τη δημιουργία της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.

6.6. Χρησιμότητα

Η ικανοποίηση των χρηστών από τις λύσεις του ISA² είναι κυρίως θετική, καθώς μόνο 7 από τους 110 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι «δεν ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι». Καθώς το πρόγραμμα είναι υπό εξέλιξη, αναμένεται ότι η υιοθέτηση των λύσεων του ISA² θα αυξηθεί. Έτσι θα βελτιωθεί ο τρόπος με τον οποίο οι λύσεις ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών, κάτι που με τη σειρά του θα αυξήσει τη συνολική ικανοποίηση των χρηστών.

²¹ Βλέπε: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/rolling-plan-ict-standardisation>

6.7. Βιωσιμότητα

Οι απόψεις των ερωτηθέντων ενδιαφερόμενων μερών για το ζήτημα της βιωσιμότητας των λύσεων του ISA² διέφεραν μεταξύ τους. Ενώ 66 από τους 84 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι τα αποτελέσματα του προγράμματος θα είχαν διάρκεια ελλείψει μελλοντικής χρηματοδότησης, πάνω από 55 από τους 85 ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι λειτουργικές ανάγκες και τα έξοδα συντήρησης που απαιτούν οι λύσεις θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητα των λύσεων του ISA² να παράγουν τα αποτελέσματά τους σε περίπτωση περάτωσης του προγράμματος.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφωνούν, ωστόσο, ότι το πρόγραμμα ISA² διαδραματίζει βασικό ρόλο στη βελτίωση του τοπίου της διαλειτουργικότητας στην ΕΕ και ότι η απουσία του θα έθετε σε κίνδυνο τις προσπάθειες των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων για βελτίωση της διαλειτουργικότητας και προώθηση του εκσυγχρονισμού του δημόσιου τομέα της Ευρώπης με βάση τις ΤΠΕ.

7. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η εικόνα των έως τώρα επιδόσεων του προγράμματος ISA² που σχηματίζεται βάσει της ενδιάμεσης αξιολόγησης είναι θετική. Ωστόσο, στην αξιολόγηση προσδιορίζονται επίσης τομείς που επιδέχονται βελτίωση. Οι παρακάτω συστάσεις αναφέρονται σε αυτές τις πτυχές του προγράμματος, περιγράφοντας τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα μέτρα. Τα βραχυπρόθεσμα μέτρα είναι αυτά που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν στο τελευταίο κυλιόμενο πρόγραμμα εργασιών ISA² το 2020 και κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου έως τη θέσπιση του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ)²². Τα μακροπρόθεσμα μέτρα χρειάζονται περισσότερα χρόνια για να αποδώσουν καρπούς.

7.1. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης πέραν των εθνικών διοικήσεων

Η Επιτροπή, μέσω του προγράμματος ISA², θα συνεχίσει τις προσπάθειες για ευαισθητοποίηση του ευρωπαϊκού δημόσιου τομέα σχετικά με τη διαλειτουργικότητα, που συνιστά βασικό καταλύτη για την ψηφιοποίηση, διασφαλίζοντας, ιδίως, την ενίσχυση της συνεργασίας με τις περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις κατά τη διάρκεια αυτών των εργασιών.

Καταρχάς, θα πρέπει να σχεδιαστούν στοχευμένες δραστηριότητες προώθησης, οι οποίες θα υπογραμμίζουν τα οφέλη της (επανα)χρησιμοποίησης των λύσεων διαλειτουργικότητας του προγράμματος ISA². Για την τεκμηρίωση των ανωτέρω, θα μπορούσαν να εκπονηθούν μελέτες το 2020 για τον ποσοτικό προσδιορισμό των επιπτώσεων ορισμένων λύσεων του ISA² στην αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητα των δημόσιων διοικήσεων.

Στο τελευταίο στάδιο του προγράμματος ISA², θα πρέπει να δοθεί ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ δημόσιων διοικήσεων, πανεπιστημιακής κοινότητας και ενδιαφερόμενων επαγγελματιών. Στο πλαίσιο της προσφάτως δρομολογηθείσας δράσης «Interoperability Academy» («Ακαδημία Διαλειτουργικότητας») του προγράμματος θα πρέπει επίσης να αναπτυχθεί κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό.

Για την ενίσχυση των αποτελεσμάτων των μέτρων που προτείνονται ανωτέρω, οι κύριοι των δράσεων του προγράμματος ISA² θα πρέπει να αξιοποιήσουν περαιτέρω

²² Βλέπε: https://ec.europa.eu/commission/future-europe/eu-budget-future_en.

τη συνδρομή ατόμων που θα μπορούσαν να ασκήσουν μεγάλη επιρροή στον τομέα (όπως ερευνητές, αφοσιωμένοι δημόσιοι υπάλληλοι) και να δημιουργήσουν μια κοινότητα πρεσβευτών διαλειτουργικότητας.

Μακροπρόθεσμα, θα πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης στο πεδίο της διαλειτουργικότητας. Αυτές θα βοηθούσαν τα ενδιαφερόμενα μέρη να επιλέξουν τις κατάλληλες λύσεις διαλειτουργικότητας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, ενώ παράλληλα θα παρείχαν υπηρεσίες υποστήριξης και τεχνική βοήθεια για την αποτελεσματική εφαρμογή των λύσεων.

7.2. Από λύσεις με επίκεντρο τον χρήστη σε λύσεις που καθοδηγούνται από τον χρήστη

Για την ενίσχυση της χρησιμότητας του προγράμματος, το ISA² θα μπορούσε να βελτιώσει την ποιότητα των υφιστάμενων λύσεων του, λαμβάνοντας καλύτερα υπόψη τις ανάγκες των χρηστών. Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να επικρατήσει κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του τελευταίου προγράμματος εργασιών του ISA², προωθώντας έτσι την αρχή του ΕΠΔ για λειτουργία με επίκεντρο τον χρήστη τόσο στην Επιτροπή όσο και στα κράτη μέλη.

Ωστόσο, τα επόμενα έτη συνιστάται η μετάβαση από μια προσέγγιση με επίκεντρο τον χρήστη σε μια προσέγγιση που καθοδηγείται από τον χρήστη, βάσει της οποίας οι χρήστες συμμετέχουν στο στάδιο σχεδιασμού μιας λύσης διαλειτουργικότητας. Ένα εκκολαπτήριο διαλειτουργικότητας θα μπορούσε να προωθήσει μια τέτοια διαδικασία συνδημιουργίας, η οποία θα έδινε τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων λύσεων προσανατολισμένων στο χρήστη που θα δοκιμάζονταν και θα προτυποποιούνταν σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Το εκκολαπτήριο θα βοηθούσε με την υιοθέτηση αναδυόμενων τεχνολογιών και την ανταλλαγή καινοτόμων πρακτικών μεταξύ πρωτοπόρων δημόσιων αρχών.

Όσον αφορά τις δύο πρώτες συστάσεις της παρούσας έκθεσης, η Ψηφιακή Στρατηγική της Επιτροπής²³ αποδεικνύει ότι η Επιτροπή τηρεί τις υποσχέσεις της: τόσο η διαλειτουργικότητα όσο και η λειτουργία με επίκεντρο τον χρήστη συγκαταλέγονται στις βασικές αρχές της στρατηγικής και το ΕΠΔ είναι ένα από τα σημεία αναφοράς της. Επιπλέον, το πρόγραμμα ISA² επιτελεί συμβουλευτικό ρόλο στην υπό εξέλιξη εφαρμογή της στρατηγικής, βοηθώντας την Επιτροπή, σε διάφορους τομείς πολιτικής, να εκσυγχρονίσει τα υφιστάμενα συστήματα ΤΠ που χρησιμοποιεί και να αναπτύξει νέες ψηφιακές λύσεις με γνώμονα τη διαλειτουργικότητα.

7.3. Προετοιμάζοντας το έδαφος για την ενίσχυση της βιωσιμότητας

Κατά την αξιολόγηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας και της βιωσιμότητας του προγράμματος ISA², η ενδιάμεση αξιολόγηση διαπίστωσε ότι το πρόγραμμα διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη δημιουργία ενός ομοιόμορφου περιβάλλοντος διαλειτουργικότητας στον ευρωπαϊκό δημόσιο τομέα. Το πρόγραμμα ISA² συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη και εφαρμογή διασυννοριακών και διατομεακών ψηφιακών λύσεων στις διοικήσεις των κρατών μελών. Το πρόγραμμα ISA²

²³ Ανακοίνωση προς την Επιτροπή, European Commission Digital Strategy — A digitally transformed, user-focused and data-driven Commission (Ψηφιακή Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — Μια Επιτροπή ψηφιακά μετασχηματισμένη, με επίκεντρο τον χρήστη και βασιζόμενη στα δεδομένα), Βρυξέλλες, 21.11.2018, C(2018) 7118 final.

συμβάλλει επίσης στην προώθηση κοινών πολιτικών, καθώς αυτές βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα διασυνδεδεμένα και διαλειτουργικά δίκτυα και συστήματα.

Μετά την περάτωση του προγράμματος ISA², είναι βασικό να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η ικανότητα των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων να συνεργάζονται με γνώμονα την επίτευξη αμοιβαία επωφελών στόχων, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων, που αποτελεί εν γένει το επίκεντρο της διαλειτουργικότητας. Για να γίνει αυτό πραγματικότητα, απαιτούνται ισχυρή πολιτική δέσμευση και σταθερή χρηματοδότηση. Αναφορικά με την πολιτική δέσμευση, οι υπουργοί που είναι υπεύθυνοι για την πολιτική σε θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε όλη την Ευρώπη, επιβεβαίωσαν — στη διακήρυξη του Ταλίν για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση — ότι δεσμεύονται να δημιουργήσουν δημόσιες υπηρεσίες με επίκεντρο τον πολίτη με «εκ προεπιλογής ψηφιακό» σχεδιασμό και να κάνουν πραγματικότητα το όραμα που διατυπώνεται στο ΕΠΔ. Αναφορικά με τη μελλοντική χρηματοδότηση της διαλειτουργικότητας, υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» (ΠΨΕ)²⁴, που αποτελεί μία από τις τομεακές προτάσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της δέσμης νομοθετικών μέτρων για το ΠΔΠ 2021-2027.

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιοποιήσει τις συνέργειες που δημιουργήθηκαν μεταξύ του προγράμματος ISA² και άλλων προγραμμάτων της ΕΕ για να προωθήσει το ΕΠΔ και τη διαλειτουργικότητα εν γένει και να διευκολύνει την ευρεία επαναχρησιμοποίηση των λύσεων του ISA². Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αποδοτική και εξορθολογισμένη διαχείριση του προγράμματος που θα υποστηρίζει τη μελλοντική εφαρμογή της πρότασης για το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη».

Παράλληλα με την προετοιμασία για τη θέσπιση των νέων προγραμμάτων ΠΔΠ, συνιστάται να ερευνηθούν οι πιθανότητες ενίσχυσης της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί από τις υφιστάμενες λύσεις του ISA². Θα πρέπει να αξιολογηθεί η σκοπιμότητα και το κόστος των διαφόρων μέτρων βιωσιμότητας και η Επιτροπή θα πρέπει να επενδύσει σε αυτά. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει τη μεταφορά ορισμένων λύσεων του ISA² σε κοινότητες ανοικτής πηγής ή την ενθάρρυνση εταιρειών προκειμένου να αναπτύξουν υπηρεσίες με βάση δωρεάν λύσεις ISA² στα πλαίσια της άδειας δημόσιας χρήσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (EURL)²⁵.

Τέλος, η Επιτροπή μπορεί να κρίνει σκόπιμο να αξιολογήσει σε βάθος το σκεπτικό και τις επιπτώσεις ενός ενδεχόμενου δεσμευτικού μέσου διαλειτουργικότητας. Μια τέτοια αξιολόγηση θα πρέπει να βασίζεται στα πορίσματα της τελικής αξιολόγησης του προγράμματος ISA² και στα στοιχεία που αναμένεται να συλλεχθούν κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΠΔ το 2021.

8. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Στην υπό εξέλιξη εφαρμογή του προγράμματος ISA², η Επιτροπή θα εξετάσει με τη μέγιστη δυνατή προσοχή τα ως άνω πορίσματα και συστάσεις, αναλύοντάς τα με σκοπό την επικύρωση και την αντιμετώπιση των ζητημάτων που ανέκυψαν, όπου

²⁴ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος Ψηφιακή Ευρώπη για την περίοδο 2021-2027, Βρυξέλλες, 6.6.2018, COM(2018) 434 final.

²⁵ Βλέπε: <https://eurl.eu/>

κρίνεται σκόπιμο σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη. Τα πορίσματα και οι συστάσεις της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος ISA² θα συνεκτιμηθούν επίσης στο πλαίσιο της μετάβασης στα νέα προγράμματα ΠΔΠ.